

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ

Факультет економіки та менеджменту
Кафедра менеджменту та адміністрування

ПОГРЕБЕЦЬКА ОЛЬГА ІГОРІВНА

УДК 352.93

РОЗРОБКА СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ОРГАНУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ,
НА ПРИКЛАДІ СИНЯВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ
(Тернопільська обл., Збараський р-н, с. Синява)

Спеціальність 281 – Публічне управління та адміністрування

АВТОРЕФЕРАТ
наукової роботи на здобуття кваліфікації магістра

Тернопіль – 2019

Робота виконана на кафедрі менеджменту та адміністрування факультету економіки та менеджменту Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник:

доцент, кандидат економічних наук
Кужда Тетяна Іванівна,
кафедра менеджменту та адміністрування
факультету економіки та менеджменту
Тернопільського національного технічного
університету імені Івана Пулюя

Рецензент:

доцент, кандидат економічних наук
Паляниця Віктор Анатолійович
кафедра управління інноваційною діяльністю та
сферою послуг факультету економіки та
менеджменту Тернопільського національного
технічного університету імені Івана Пулюя

Захист відбудеться на засіданні екзаменаційної комісії у Тернопільському національному технічному університеті імені Івана Пулюя

Науковий керівник

Т.І. Кужда

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми зумовлена тим, що процес децентралізації влади, що розпочався в Україні призвів до утворення нових об'єднань. Спроможні об'єднані територіальні громади повинні стати базовим елементом ефективної системи влади в Україні.

На етапі створення Синявської громади зустрілися з багатьма викликами, серед яких є: відсутність загальноприйнятих пріоритетів щодо забезпечення надання базових послуг мешканцям. Кожен орган місцевого самоврядування до об'єднання мав власні пріоритети розвитку та власну систему цінностей щодо управління ресурсами. Після об'єднання ці пріоритети, очевидно мають бути переглянуті та мають бути вироблені підходи до управління об'єднаними ресурсами. Потреба ефективного управління новими земельними, бюджетними ресурсами, які стали доступними можуть бути використані для розвитку. Збільшення кількості зацікавлених сторін, з якими потрібно узгоджувати прийняття рішень.

У Синявській сільській ради присутня історія, тобто, легко відстежити поведінку територіальної громади як цілісної територіальної соціально-економічної системи за попередні періоди, а період ідентифікації базових умов, які матимуть суттєвий вплив на подальшу суб'єктність, відбувається у даний час. Стратегія розвитку сільської ради повинна узгоджуватися зі стратегіями вищого рівня – Тернопільської області, країни.

Мета роботи полягає в розробці стратегії розвитку органу місцевого самоврядування, на прикладі Синявської сільської ради, формулювання пропозицій та розроблення рекомендацій щодо удосконалення функціонування органу місцевого самоврядування, правотворчої практики, практичної діяльності сільської ради.

Для досягнення мети в роботі були поставлені такі **завдання**:

- визначення сутності та основних характеристик стратегії розвитку органу місцевого самоврядування;
- характеристика етапів планування стратегії розвитку органу місцевого самоврядування;
- визначення особливостей моніторингу та оцінювання стратегії розвитку органу місцевого самоврядування;
- дослідження передумов для розробки стратегії розвитку Синявської сільської ради;
- аналізування результатів діяльності Синявської сільської ради;
- стратегічний аналіз Синявської сільської ради;
- удосконалення процесу розробки та впровадження стратегії розвитку Синявської сільської ради;
- розроблення пропозицій для підвищення ефективності кадрового забезпечення Синявської сільської ради для вдосконалення процесу розробки стратегії;

- підвищення ефективності контролю та звітування щодо стратегії розвитку Синявської сільської ради.

Об'єктом дослідження є стратегія розвитку Синявської сільської ради.

Предметом дослідження є удосконалення діяльності Синявської сільської ради.

Методи дослідження, використані в роботі – експертне опитування, метод економічної індукції, статистичний аналіз, фінансовий менеджмент, методи державного регулювання.

Джерела дослідження. Програма розвитку Синявської сільської ради, статистичні дані Збараського району, посадові інструкції голови сільської ради, секретаря, землевпорядника.

Наукова новизна отриманих результатів. Наукова новизна дипломної магістерської роботи полягає в розробці нової стратегії розвитку органу місцевого самоврядування, на прикладі Синявської сільської ради, визначенні сутності та основних характеристик стратегії розвитку органу місцевого самоврядування, розробці пропозицій для підвищення ефективності роботи Синявської сільської ради та вдосконаленні процесу розробки стратегії.

Практичне значення отриманих результатів полягає в підвищенні рівня продуктивності роботи Синявської сільської ради, залученню нових джерел фінансування для проєктів розвитку села, удосконалення процесу управління громадою.

Апробація результатів дослідження. Основні положення дипломної магістерської роботи доповідались та отримали позитивну оцінку на науково-практичній конференції: VIII Міжнародна науково-технічна конференція молодих учених та студентів: “Актуальні задачі сучасних технологій” (м. Тернопіль, 28 – 29 листопада 2019 року).

Структура й обсяг дипломної магістерської роботи. Дипломна магістерська робота складається зі вступу, семи розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи – 132 сторінки комп'ютерного тексту, вона містить 29 таблиць і 29 рисунків, 1 додатку, список використаних джерел із 80 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У вступі розкрито актуальність теми магістерської роботи, встановлено мету та завдання, предмет та об'єкт, методи та інформаційну базу дослідження, а також подано структуру роботи.

У першому розділі «Теоретичні аспекти розроблення стратегії розвитку органу місцевого самоврядування» наведено теоретичні аспекти розроблення стратегії розвитку органу місцевого самоврядування, висвітлено сутність та основні характеристики стратегії розвитку органу місцевого самоврядування, наведено характеристику органів місцевого

самоврядування: територіальних громад, сільських, селищних, міських рад, обласних та районних рад, місцевих рад.

Встановлено, що стратегія розвитку – це набір тактичних засобів, які можуть та повинні змінюватися, якщо динаміка зовнішнього або внутрішнього середовища не відповідає прогнозам.

В розділі охарактеризовано систему планування стратегії розвитку органу місцевого самоврядування, наведено етапи планування стратегії розвитку органу місцевого самоврядування: ситуаційний аналіз стартових умов, ресурсної бази і конкурентних переваг; виявлення і аналіз пріоритетних проблем з урахуванням інтересів зацікавлених сторін; формування стратегічного бачення розвитку; формування переліку проектів та програм реалізації стратегічних пріоритетів; формування стратегічних та операційних цілей; визначення пріоритетних цілей розвитку; розробка та планування проектів змін (програм) реалізації стратегічних пріоритетів; розробка системи управління та моніторингу реалізації стратегії; реалізація стратегії, моніторинг отриманих результатів та звітування.

Також, описано процес впровадження, моніторингу та оцінювання стратегії розвитку органу місцевого самоврядування, наведено модель реалізації стратегії та ключові характеристики моніторингу та оцінювання. Охарактеризовано основні критерії, за якими здійснюється оцінювання реалізації стратегії, а саме: відповідність, результативність, ефективність та економічність.

У другому розділі «Дослідження передумов для розробки стратегії розвитку Синявської сільської ради» здійснено дослідження передумов для розробки стратегії розвитку Синявської сільської ради, охарактеризовано функціональні обов'язки сільської ради, наведено основні функції та обов'язки, відповідальність голови Синявської сільської ради, функції та обов'язки секретаря Синявської сільської ради, а також обов'язки землевпорядника Синявської сільської ради. Встановлено, що пріоритетним на сьогодні є соціально-економічний розвиток Синявської сільської ради, невід'ємною складовою якого є: залучення інвесторів, розвиток малого і середнього бізнесу із подальшим створенням робочих місць, розвиток інфраструктури.

Проаналізовано ресурсне забезпечення Програми соціально-економічного та культурного розвитку у 2018 р., досліджено результати діяльності Синявської сільської ради. Ефективна діяльність Синявської сільської ради та програм соціально-економічного та культурного розвитку залежить від наповнення бюджету сільської ради коштами. Представлено динаміку доходної частини бюджету Синявської сільської ради за 2018-2019 рр. Дохідна частини бюджету Синявської сільської ради за 2018-2019 рр. зросла на 183645 грн., або на 10,9%. Проаналізовано структуру податкових надходжень бюджету Синявської сільської ради за період 2018-2019 рр., зображено динаміку податкових надходжень бюджету

Синявської сільської ради за період 2018-2019 рр., наведено структуру неподаткових надходжень бюджету Синявської сільської ради за період 2018-2019 рр., зображено динаміку неподаткових надходжень бюджету Синявської сільської ради за період 2018-2019 рр.

SWOT-аналіз Синявської сільради проведений на основі матеріалів сільради, опитувань мешканців та підприємців. Наведено перелік сильних та слабких сторін Синявської сільської ради, а також перелік загроз та можливостей зовнішнього середовища Синявської сільської ради. Охарактеризовано порівняльні переваги та виклики для Синявської сільської ради за результатами стратегічного аналізу.

У третьому розділі «Вдосконалення процесу розробки та впровадження стратегії розвитку Синявської сільської ради» запропоновано шляхи вдосконалення процесу розробки та впровадження стратегії розвитку Синявської сільської ради. Запропоновано підвищення ефективності кадрового забезпечення Синявської сільської ради для вдосконалення процесу розробки стратегії за рахунок направлення на підвищення кваліфікації: в навчальний заклад одного працівника – секретаря Синявської сільської ради; курсами підвищення кваліфікації в режимі on-line охопити двох працівників, які будуть задіяні в розробці та впровадженні стратегії розвитку; тренінгами з підвищення кваліфікації персоналу охопити трьох працівників, які будуть задіяні у впровадженні комплексної системи електронного документообігу. Обчислено приріст продуктивності праці внаслідок підвищення кваліфікації одного працівника сільської ради.

Запропоновано напрямки покращення процесу розробки та впровадження стратегії розвитку Синявської сільської ради через розробку етапів впровадження стратегії розвитку Синявської сільської ради та структури Стратегії розвитку Синявської сільської ради, яка охоплює 7 розділів. Наведено орієнтовний перелік показників соціально-економічного розвитку сільської ради та показано фінансовий план реалізації стратегії сільської ради.

В роботі запропоновано шляхи підвищення ефективності контролю та звітування щодо стратегії розвитку Синявської сільської ради на основі впровадження системи електронного документообігу. Запропоновано критерії контролю реалізації стратегії розвитку. Визначено, що приріст кількості опрацьованих звернень громадян в 2019 р. становитиме 45 звернень, приріст кількості наданих адміністративних послуг в 2019 р. становитиме 19 адміністративних послуг, приріст наданих консультацій із заповнення декларацій про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру в 2019 р. становитиме 4 консультації та приріст згенерованої звітності стосовно реалізації програм соціально-економічного розвитку та реалізації стратегії становитиме 9 звітів.

У четвертому розділі «Спеціальна частина» здійснено аналіз основних економічних показників розвитку в межах Збараського району. Аналізуючи темпи приросту обсягів реалізованої промислової продукції можна побачити, що приріст в 2019 р. порівняно з 2018

р. скоротився майже на половину. Аналогічну тенденцію скорочення спостерігаємо для обсягів виробництва тваринницької продукції з 18,9 % у 2018 р. порівняно з 2017 р. до 11,2% з 2019 р. порівняно з 2018 р. приріст продукції рослинництва також скоротився з 19% у 2018 р. порівняно з 2017 р. до 1,2% з 2019 р. порівняно з 2018 р. Відбувся значний вплив іноземних інвестицій. Якщо в 2018 р. порівняно з 2017 р. був приріст 2%, то в 2019 р. порівняно з 2018 р. маємо скорочення аж на 10%. Аналогічна ситуація з капітальними інвестиціями, скорочення від 41,2% до 11,3%. Відбулося падіння і обсягу експорту від 40,6% до 20%. Майже в 3,5 рази зменшився обсяг імпорту в районі. Якщо роздрібний товарооборот зростав в 2018 р. порівняно з 2017 р., то в 2019 р. порівняно з попереднім він різко скоротився на 9,1%. Маємо незначне покращення у сфері послуг (приріст 46,7% у 2019 р. порівняно з минулим). Стосовно середньої зарплати, то вона зростає майже удвічі за останні три роки.

А також, досліджено організаційно-правові аспекти регулювання діяльності Синявської сільської ради. Основним нормативно-правовим актом, який регулює роботу органів місцевого самоврядування, в тому числі і Синявської сільської ради є Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні», який роз'яснює поняття «місцевого самоврядування», «право громадян у місцевому самоврядуванні», «основні принципи та систему місцевого самоврядування», «поняття територіальних громад», «загальних зборів громадян та місцевих ініціатив», «рад, як представницьких органів місцевого самоврядування», «виконавчих органів рад», «сільський, селищний, міський голова», «громадські слухання, органи самоорганізації населення», «форми добровільного об'єднання органів місцевого самоврядування», «організаційно-правова, матеріальна і фінансова основи місцевого самоврядування», «організаційно-правові основи органів місцевого самоврядування».

У п'ятому розділі «Обґрунтування економічної ефективності» проаналізовано ефективність впровадження програм соціально-економічного розвитку та пропозицій для інвестування. Для розробки та впровадження стратегії розвитку Синявської сільської ради запропоновано ряд завдань, які деталізовано через певні етапи, серед яких розвиток економіки на селі через надання підтримки сільському підприємству, а саме сільськогосподарським виробникам та фермерам, розвиток туризму, покращення транспортної системи та модернізація інженерної інфраструктури, а також зростання якості надання публічних послуг сільською радою.

У шостому розділі «Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях» розглянуто питання охорони праці. Проаналізовано умови праці та пожежну безпеку на прикладі Синявської сільської ради. Внесено пропозиції про проведення організації деяких частин приміщення розраховані відповідні технічні параметри.

У розділі з безпеки в надзвичайних ситуаціях було розглянуто питання організації оповіщення населення в умовах небезпечного забруднення, основні заходи його забезпечення.

У сьомому розділі «Екологія» було розглянуто питання Інтенсивного антропогенного впливу на довкілля, що поставило людство перед необхідністю збереження природних систем, запобігання їх руйнуванню. Одна з передумов цього — моделювання і прогнозування спричинених людською життєдіяльністю процесів у природі.

ВИСНОВКИ

В магістерській роботі наведено теоретичні аспекти розроблення стратегії розвитку органу місцевого самоврядування, висвітлено сутність та основні характеристики стратегії розвитку органу місцевого самоврядування, наведено характеристику органів місцевого самоврядування: територіальних громад, сільських, селищних, міських рад, обласних та районних рад, місцевих рад.

Встановлено, що стратегія розвитку – це набір тактичних засобів, які можуть та повинні змінюватися, якщо динаміка зовнішнього або внутрішнього середовища не відповідає прогнозам.

В розділі охарактеризовано систему планування стратегії розвитку органу місцевого самоврядування, наведено етапи планування стратегії розвитку органу місцевого самоврядування: ситуаційний аналіз стартових умов, ресурсної бази і конкурентних переваг; виявлення і аналіз пріоритетних проблем з урахуванням інтересів зацікавлених сторін; формування стратегічного бачення розвитку; формування переліку проектів та програм реалізації стратегічних пріоритетів; формування стратегічних та операційних цілей; визначення пріоритетних цілей розвитку; розробка та планування проектів змін (програм) реалізації стратегічних пріоритетів; розробка системи управління та моніторингу реалізації стратегії; реалізація стратегії, моніторинг отриманих результатів та звітування.

Також, описано процес впровадження, моніторингу та оцінювання стратегії розвитку органу місцевого самоврядування, наведено модель реалізації стратегії та ключові характеристики моніторингу та оцінювання. Охарактеризовано основні критерії, за якими здійснюється оцінювання реалізації стратегії, а саме: відповідність, результативність, ефективність та економічність.

В роботі здійснено дослідження передумов для розробки стратегії розвитку Синявської сільської ради, охарактеризовано функціональні обов'язки сільської ради, наведено основні функції та обов'язки, відповідальність голови Синявської сільської ради, функції та обов'язки секретаря Синявської сільської ради, а також обов'язки землевпорядника Синявської сільської ради. Встановлено, що пріоритетним на сьогодні є

соціально-економічний розвиток Синявської сільської ради, невід'ємною складовою якого є: залучення інвесторів, розвиток малого і середнього бізнесу із подальшим створенням робочих місць, розвиток інфраструктури.

Проаналізовано ресурсне забезпечення Програми соціально-економічного та культурного розвитку у 2018 р., досліджено результати діяльності Синявської сільської ради. Ефективна діяльність Синявської сільської ради та програм соціально-економічного та культурного розвитку залежить від наповнення бюджету сільської ради коштами. Представлено динаміку доходної частини бюджету Синявської сільської ради за 2018-2019 рр. Доходна частини бюджету Синявської сільської ради за 2018-2019 рр. зросла на 183645 грн., або на 10,9%. Проаналізовано структуру податкових надходжень бюджету Синявської сільської ради за період 2018-2019 рр., зображено динаміку податкових надходжень бюджету Синявської сільської ради за період 2018-2019 рр., наведено структуру неподаткових надходжень бюджету Синявської сільської ради за період 2018-2019 рр., зображено динаміку неподаткових надходжень бюджету Синявської сільської ради за період 2018-2019 рр.

SWOT-аналіз Синявської ОТГ проведений на основі матеріалів Профілю громади, опитувань мешканців та підприємців. Наведено перелік сильних та слабких сторін Синявської сільської ради, а також перелік загроз та можливостей зовнішнього середовища Синявської сільської ради. Охарактеризовано порівняльні переваги та виклики для Синявської сільської ради за результатами стратегічного аналізу.

В роботі запропоновано шляхи вдосконалення процесу розробки та впровадження стратегії розвитку Синявської сільської ради. Запропоновано підвищення ефективності кадрового забезпечення Синявської сільської ради для вдосконалення процесу розробки стратегії за рахунок направлення на підвищення кваліфікації: в спеціалізований заклад (вуз) одного працівника – секретаря Синявської сільської ради; курсами підвищення кваліфікації в режимі on-line охопити двох працівників, які будуть задіяні в розробці та впровадженні стратегії розвитку; тренінгами з підвищення кваліфікації персоналу охопити трьох працівників, які будуть задіяні у впровадженні комплексної системи електронного документообігу. Обчислено приріст продуктивності праці внаслідок підвищення кваліфікації одного працівника сільської ради.

Запропоновано напрямки покращення процесу розробки та впровадження стратегії розвитку Синявської сільської ради через розробку етапів впровадження стратегії розвитку Синявської сільської ради та структури Стратегії розвитку Синявської сільської ради, яка охоплює 7 розділів. Наведено орієнтовний перелік показників соціально-економічного розвитку сільської ради та показано фінансовий план реалізації стратегії сільської ради.

В роботі запропоновано шляхи підвищення ефективності контролю та звітування щодо стратегії розвитку Синявської сільської ради на основі впровадження системи

електронного документообігу. Запропоновано критерії контролю реалізації стратегії розвитку. Визначено, що приріст кількості опрацьованих звернень громадян в 2019 р. становитиме 45 звернень, приріст кількості наданих адміністративних послуг в 2019 р. становитиме 19 адміністративних послуг, приріст наданих консультацій із заповнення декларацій про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру в 2019 р. становитиме 4 консультації та приріст згенерованої звітності стосовно реалізації програм соціально-економічного розвитку та реалізації стратегії становитиме 9 звітів.

В магістерській роботі проведено аналіз основних показників регіону, в межах яких функціонує Синявська сільська рада. Висвітлено економічний потенціал району у структурі виробництва господарського комплексу, що відноситься до промисловості та сільського господарства. Наведено організаційно-правові аспекти регулювання діяльності Синявської сільської ради.

Також, здійснено економічне обґрунтування підвищення ефективності процесу розробки та впровадження стратегії розвитку Синявської сільської ради. Представлено структуру фінансування заходів стратегії Синявської сільської ради за чотири роки. Також, наведено розрахунок економічної ефективності стратегії Синявської сільської ради.

Проведено обґрунтування підвищення ефективності кадрового забезпечення Синявської сільської ради, розраховано економічний ефект від підвищення кваліфікації у вузі, який становитиме 69750 грн., від курсів в режимі on-line – 59400 грн., від проведених тренінгів – 67360 грн.

В магістерській роботі визначено основну ціль охорони праці - створення на кожному робочому місці безпечних умов праці, експлуатації обладнання, зменшення або повна нейтралізація дії шкідливих і небезпечних виробничих факторів на організм людини і зниження виробничого травматизму та професійних захворювань. безпека в надзвичайних ситуаціях організується відповідно до вимог Кодексу цивільного захисту України. Обґрунтовано, що проблема безпеки життєдіяльності людини і всього суспільства в сучасних умовах набула особливої гостроти й актуальності.

В роботі запропонована методологія моделювання екологічних проблем. Показано, що важливі чинники ефективної екологічної політики є впровадження в практику досягнень науково-технічного прогресу. Це, перш за все, новітня техніка та технології, прогресивні методи виробництва та ресурсозберігаючі технології.

Список опублікованих праць за темою дипломної магістерської роботи

1. Кужда Т.І., Погребецька О.І. Стратегія розвитку Синявської сільської ради / Т.І. Кужда, О.І. Погребецька // Матеріали VIII Міжнародної науково-технічної конференції молодих учених та студентів: «Актуальні задачі сучасних технологій» – Тернопіль 28-29 листопада 2019. – С. 130.

АНОТАЦІЯ

Погребецька О.І. “Розробка стратегії розвитку органу місцевого самоврядування, на прикладі Синявської сільської ради” [Рукопис]: комплексна дипломна робота на здобуття кваліфікації магістра за спеціальністю 281 “Публічне управління та адміністрування”/ Погребецька Ольга Ігорівна; ТНТУ. – Тернопіль: [б. в.], 2019. — 121с.

Магістерська робота: 132 с. 29 рис., 29 табл., 5 додатків, 80 літературних джерел.

Об’єктом дослідження є стратегія розвитку Синявської сільської ради.

Метою роботи є розробка та обґрунтування стратегії розвитку Синявської сільської ради.

Методи дослідження – економіко-математичні, порівняльного аналізу, статистичні, SWOT-аналіз, соціологічне опитування.

В роботі запропоновано шляхи вдосконалення процесу розробки та впровадження стратегії розвитку Синявської сільської ради. Запропоновано підвищення ефективності кадрового забезпечення Синявської сільської ради для вдосконалення процесу розробки стратегії за рахунок направлення на підвищення кваліфікації працівників сільради.

Для покращення розробки, реалізації та контролювання стратегії Синявської сільської ради запропоновано в сільраді встановити систему електронного документообігу.

Ключові слова: стратегія, стратегічний аналіз, стратегічне бачення, сільська рада.

SUMMARY

Pogrebetska O.I. "Formulating development strategy of the local self-government body "Sinyavsky village council" [Manuscript]: Master Degree thesis, 281 "Public administration and administration" / Olga I. Pogrebetska; TNTU. – Ternopil, 2019. – 121 p.

Master Degree thesis consists of 132 pages, 29 figures, 29 tables, 5 appendices, and 80 references.

The object of investigation is the development strategy of the Sinyavsky village council.

The aim of the work is to develop and justify the development strategy of the Sinyavsky village council.

The results are obtained with the following research methods: economic and mathematical, comparative research, statistical, SWOT-analysis and sociological poll.

The ways aimed to improve the development strategy formulation and implementation of the Sinyavsky village council have been offered. It was suggested to increase the efficiency of village council staffing in order to improve the strategy formulation by training of the village council employees.

In order to improve the strategy formulation, implementation and control in the Sinyavska village council, it was proposed to introduce an electronic document flow system at the village council.

Keywords: strategy, strategic analysis, strategic vision, and village council.